

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**İKİNCİ BÖLÜM
KARAR****MAKROMED TIBBİ TEKNİK MAKİNA VE SAĞLIK MALZEMELERİ SANAYİ VE
DIŞ TİC. LTD. ŞTİ. BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2018/33348

Karar Tarihi : 12/1/2022

Başkan : Kadir ÖZKAYA

Üyeler : Engin YILDIRIM

Rıdvan GÜLEÇ

Yıldız SEFERİNOĞLU

Başri BAĞCI

Raportör : M. Emin ŞAHİNER

Başvurucu : Makromed Tıbbi Teknik Makina ve Sağlık Malzemeleri
Sanayi ve Dış Tic. Ltd. Şti.

Vekili : Av. Meryem GÜMÜŞ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, bir kamu kurumu aleyhine başlatılan icra takibinde alacağın ödenmemesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 13/11/2018 tarihinde yapılmıştır.

3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.

4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık görüşünü bildirmiştir.

7. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

8. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:

9. Başvurucu Şirket, medikal sıhhi araç ve gereç satım işiyle iştigal etmektedir.

10. Başvurucu Şirket, farklı tarihlerde Selçuk Üniversitesine (Üniversite) 1.186.862,56 TL tutarında medikal sıhhi araç ve gereç satmıştır.

11. Başvurucu Şirketin satış işlemlerine konu hak ediş alacaklarının tahsili için idare nezdinde yaptığı başvurular sonuçsuz kalmıştır.

12. Başvurucu Şirket, faturalara dayalı olup ödenmeyen hak ediş alacaklarının tahsili amacıyla bu defa Üniversite aleyhine 4/9/2014 tarihinde Konya 9. İcra Dairesinin E.2104/8461 sayılı dosyasında ilamsız icra takibi başlatmıştır. Üniversitenin takibe itiraz etmemesi nedeniyle icra takibi kesinleşmiştir.

13. Müteakiben İcra Dairesince Üniversiteye yeniden ödeme muhtırası gönderilmiş ve borcun yedi gün içinde ödenmemesi durumunda icra işlemlerine devam edileceği bildirilmiştir. Bu gelişme üzerine Üniversite tarafından kesinleşmiş olan alacağın ödenmesini teminen herhangi bir girişimde bulunulmamıştır.

14. Akabinde başvurucu Şirketçe bahse konu hak ediş alacaklarının tahsili amacıyla Üniversitenin M.E. İnş. Gıda San. Tic. Ltd. Şti.nden olan alacaklarına yönelik olarak haciz talebinde bulunulmuştur. Başvurucu Şirketin haciz talebini kabul eden İcra Müdürlüğü, Üniversitenin mezkûr borçlu firmadan olan alacaklarının haczi için 10/2/2015 tarihinde birinci haciz ihbarnamesi göndermiştir.

15. Üniversite, devlet mallarının haczedilemeyeceği iddiasıyla 13/2/2015 tarihinde Konya 1. İcra Hukuk Mahkemesinde (Mahkeme) anılan borçlu firmadan olan alacaklarının hazine ilişkin icra işlemini şikâyet etmiştir.

16. Mahkeme, duruşma açmadan evrak üzerinde verdiği karar ile 6/4/2015 tarihinde şikâyeti kabul etmiş ve şikâyete konu haciz işleminin iptaline karar vermiştir. Kararda 4/1/1961 tarihli ve 209 sayılı Sağlık Bakanlığına Bağlı Sağlık Kurumları ile Esenlendirme (Rehabilitasyon) Tesislerine Verilecek Döner Sermaye Hakkında Kanun'un 12. maddesiyle mezkûr Kanun uyarınca kurulmuş döner sermayelerin bütün mallarının devlet malı kapsamında olduğu, 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 82. maddesinin (1) numaralı bendine göre de devlet mallarının haczedilemeyeceği belirtilmiştir.

17. Başvurucu Şirket, kararı 8/6/2015 tarihinde temyiz etmiş; Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin 24/9/2018 tarihli ilamıyla hükmün onanmasına karar verilmiştir.

18. Bu arada borçlu Üniversite, icra dosyasına 17/8/2015 tarihinde 583.455,07 TL tutarında ödeme yapmıştır. İcra Müdürlüğü tarafından düzenlenen 10/2/2016 tarihli hesap dökümünde de icra takibinde kesinleşmiş takip alacağının ödeme sonrası kalan bakiye borç miktarının 847.508,84 TL olduğu belirtilmiştir.

19. Nihai karar başvurucu Şirketin vekiline 15/10/2018 tarihinde tebliğ edilmiştir.

20. Başvurucu Şirket 13/11/2018 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

21. Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) üzerinden ulaşılan bilgi ve belgelerle göre geçen süre zarfında Üniversite tarafından başvurucu Şirketin takibe konu kalan alacağına ilişkin herhangi bir ödeme yapılmadığı anlaşılmıştır.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

22. Anayasa Mahkemesinin 12/1/2022 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği dđşünlüdü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

23. Başvurucu Şirket, Üniversite nezdindeki hak ediş alacaklarının tahsili amacıyla Üniversite aleyhine yürüttüğü ilamsız icra takibine itiraz edilmemesi üzerine takibin kesinleşmesine karşın kamu mallarının haczinin mümkün olmaması nedeniyle haciz talebinin sonuçsuz kaldığından yakınmaktadır. Başvurucu Şirkete göre yargı mercileri tarafından borçlu Üniversitenin üçüncü kişilerdeki hak ve alacaklarının da devlet malı hüviyetinde değerlendirilmesi, Üniversiteye süresiz ve kapsam itibarıyla hiçbir haciz işlemine imkân vermeyen oldukça geniş kapsamlı bir muafiyet uygulamasının sağlanması haksızlıktır. Başvurucu şirket ayrıca kamu mallarının haczedilemezliği uygulamasıyla kamu kurumları ve özel hukuk tüzel kişilikleri arasında bir farklılık oluşturulmuş olmasının ayrımcı bir nitelik taşıdığını iddia etmektedir. Başvurucu Şirket son olarak Mahkemenin haczi kaldırması nedeniyle alacağı tahsilinin başvuru tarihi itibarıyla dört yılı aşkın bir süre kadar geciktiğinden ve bu süre zarfında döviz kurlarında büyük farklılıklar yaşandığından yakınmaktadır. Başvurucu Şirket sonuç olarak bir kamu kurumu niteliğindeki Üniversiteden olan alacağına kavuşmadığını belirterek eşitlik ilkesinin, adil yargılanma ve mülkiyet haklarının ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

24. Bakanlığın görüş yazısında, idarenin borcunu makul bir sürede ödememesinin başvurunun mülkiyet hakkına bir müdahale teşkil edebileceği kabul edilmekle birlikte kamu mallarına haciz konulması durumunda idarenin yapması gereken iş ve hizmetlerin aksamasına neden olunacağı ifade edilmiştir. Bakanlık, kamu mallarına haciz konulamamasına ilişkin kuralın kamusal yönünün gözönünde bulundurulması gerektiğini belirtmiştir.

25. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında başvuru formundaki iddiaları tekrarlamıştır.

B. Değerlendirme

26. Anayasa'nın "Mülkiyet hakkı" kenar başlıklı 35. maddesi şöyledir:

"Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.

Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir.

Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz."

27. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağılı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucu Şirket, mülkiyet hakkının ihlali iddiası yanında eşitlik ilkesi ile adil yargılanma hakkının da ihlal edildiğini öne sürmüştür. Ancak başvuru Şirketin temel şikâyetinin kendisi için ekonomik bir değer ifade eden takibe konu alacağı Üniversiteye ödenmemesi olduğu dikkate alındığında başvuru Şirketin belirttiği ihlal iddiasının mülkiyet hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

28. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

29. Anayasa'nın 35. maddesinin birinci fıkrasında "*Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.*" denilmek suretiyle mülkiyet hakkı güvenceye bağlanmıştır. Anayasa'nın anılan maddesiyle güvenceye bağlanan mülkiyet hakkı, ekonomik değer ifade eden ve parayla değerlendirilebilen her türlü mal varlığı hakkını kapsamaktadır (AYM, E.2015/39, K.2015/62, 1/7/2015, § 20). Bu bağlamda mülk olarak değerlendirilmesi gerektiğinde kuşku bulunmayan menkul ve gayrimenkul mallar ile bunların üzerinde tesis edilen sınırlı ayni haklar ve fikri hakların yanı sıra icrası kabil olan her türlü alacak da mülkiyet hakkının kapsamına dâhildir (*Mahmut Duran ve diğ.leri*, B. No: 2014/11441, 1/2/2017, § 60). Somut başvuru yönünden başvurucu Şirketin alacağının varlığı idare tarafından kabul edildiğine göre icra edilebilir nitelikteki söz konusu alacağın mülk teşkil ettiğinde kuşku bulunmamaktadır.

30. Bir alacağın mülkiyet hakkı kapsamında değerlendirilebilmesi için mahkeme hükmüne dayanması şart olmayıp belirli, kesin ve icra edilebilir mahiyette olması gerekli ve yeterlidir. Somut olayda da başvurucu Şirket, farklı tarihlerde idareye 1.186.862,56 TL tutarında medikal stihhi araç ve gereç satmış; satış işlemlerine ilişkin olarak 2013 ve 2014 yıllarında farklı tarihlere ait altmış yedi fatura düzenlemiştir. Başvurucu Şirketçe satış işlemlerine konu hak edilecek alacaklarının tahsili için Üniversite nezdinde yapılan başvurular da sonuçsuz kalmış olmasına karşın alacağın varlığı reddedilmemiştir. Nitekim başvurucu Şirket tarafından söz konusu faturalara dayalı olarak ilamsız icra takibi başlatılmış olup borçlu Üniversite icra takibine süresinde itiraz etmediğinden takip kesinleşmiştir. Diğer yandan borçlu Üniversite, icra dosyasına 17/8/2015 tarihinde 583.455,07 TL tutarında ödeme de yapmıştır.

31. Ayrıca dosya kapsamında borcun olmadığına dair idare tarafından açılan bir davanın varlığına ilişkin bilgi de bulunmamaktadır. Bu durumda borcun varlığı ile ilgili olarak taraflar arasında bir uyuşmazlığın bulunmadığı anlaşılmaktadır. Konya 9. İcra Müdürlüğüne yapılan dosya hesabında 847.508,84 TL tutarında bakiye borcun bulunduğu görülmüştür. Dolayısıyla alacağın belirli, kesin ve icra edilebilir mahiyette olduğu dikkate alındığında başvurucu Şirketin mülkiyet hakkının varlığı konusunda bir tereddüt bulunmamaktadır. Ancak İcra Müdürlüğü aracılığıyla yapılan takip işlemi sonucunda alacak kesinleşmiş olmasına rağmen başvurucu Şirketin bu alacağı hâlen ödenmemiş durumdadır.

32. Anayasa Mahkemesinin daha önceki kararlarında icra edilebilir bir alacağın da mülkiyet hakkı kapsamında korunan ekonomik bir değer ifade ettiği kabul edilmiştir. Ayrıca kamu kurum ve kuruluşlarınca böyle bir alacağın ödenmemesi ya da ödenmesinin uzun sürmesinin mülkiyetten barışçıl yararlanma hakkına müdahale teşkil ettiği ve bu müdahale nedeniyle oluşan belirsizliğin ise mülkiyet hakkının ihlaline neden olduğu sonucuna varılmıştır (*Kenan Yıldırım ve Turan Yıldırım*, B. No: 2013/711, 3/4/2014, §§ 55-75; *Şenal Haylaz*, B. No: 2013/3457, 25/2/2015, §§ 60-79).

33. Somut olayda bu ilkelerden ayrılmayı gerektiren bir durum söz konusu olmayıp başvuru Şirketin icra edilebilir nitelikteki kesinleşmiş alacağının idare tarafından borcun varlığının da kabul edilmesine rağmen yedi yılı aşkın bir süreyi geçtiği hâlde ödenmemesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna varmak gerekir.

34. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

35. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Esas inceleme sonunda, başvurunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanıyorsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvuru lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir."

36. Başvuru Şirketin maddi tazminat talebinde bulunmuştur.

37. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Doğan* ([GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018) kararında ihlal sonucuna varıldığında ihlalin nasıl ortadan kaldırılacağı hususunda genel ilkeler belirlenmiştir. Anayasa Mahkemesi diğer bir kararında ise bu ilkelerle birlikte ihlal kararının yerine getirilmemesinin sonuçlarına da değinmiş ve bu durumun ihlalin devamı anlamına geleceği gibi ilgili hakkın ikinci kez ihlal edilmesiyle sonuçlanacağına işaret etmiştir (*Aligül Alkaya ve diğerleri (2)*, B.No: 2016/12506, 7/11/2019).

38. Bireysel başvuru kapsamında bir temel hakkın ihlal edildiğine karar verildiği takdirde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırıldığından söz edilebilmesi için temel kural mümkün olduğunca eski hâle getirmenin, yani ihlalden önceki duruma dönülmesinin sağlanmasıdır. Bunun için ise öncelikle ihlalin kaynağı belirlenerek devam eden ihlalin durdurulması, ihlale neden olan karar veya işlemin ve bunların yol açtığı sonuçların ortadan kaldırılması, varsa ihlalin sebep olduğu maddi ve manevi zararların giderilmesi, ayrıca bu bağlamda uygun görülen diğer tedbirlerin alınması gerekmektedir (*Mehmet Doğan*, §§ 55, 57).

39. Anayasa Mahkemesi, Üniversite aleyhine başlatılan icra takibinde kesinleşen alacağın ödenmemesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna varmıştır. Dolayısıyla somut başvuruda ihlalin idari işlemde kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

40. İhlalin sonuçlarının giderilmesi için icra takibi sonucunda kesinleşmiş alacağının başvuru Şirkete ödenmesi gerekmektedir. İhlal kararının yerine getirilmesi sorumluluğu Selçuk Üniversitesi Rektörlüğüne düşmektedir. Bu sebeple kararın bir örneğinin ihlalin sonuçlarının giderilmesi için Selçuk Üniversitesi Rektörlüğüne gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

41. Başvurucu Şirket manevi tazminat talebinde bulunmamış, yalnızca maddi tazminat talebinde bulunmuştur. Tespit edilen ihlal ile iddia edilen maddi zarar arasında illiyet bağı bulunmadığı anlaşıldığından başvurucu Şirketin maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

42. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 294,70 TL harç ve 4.500 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 4.794,70 TL yargılama giderinin başvurucu Şirkete ödenmesine karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın **KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA**,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının **İHLAL EDİLDİĞİNE**,

C. Mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının giderilmesi için kararın bir örneğinin Selçuk Üniversitesi Rektörlüğüne **GÖNDERİLMESİNE**,

D. Başvurucunun maddi tazminata ilişkin talebinin **REDDİNE**,

E. 294,70 TL harç ve 4.500 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 4.794,70 TL yargılama giderinin başvurucuya **ÖDENMESİNE**,

F. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal **FAİZ UYGULANMASINA**,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına **GÖNDERİLMESİNE** 12/1/2022 tarihinde **OYBİRLİĞİYLE** karar verildi.